

מעדני אשר

גליון תצ"ט (שנה י"א)
פרשת ויקהל
שנת תשע"ד לפ"ק

יה"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03/6171111
ללשון הקודש: 111/47 לאדיש 311/12

אשה ששכחה להדליק נרות שבת והיה דלוק החשמל בבית האם קונסים אותה? בפרשתן ל"ה ב' וביום השביעי יהיה לכם קדש וגו'.

הנה הדלקת נרות בשבת מוטלת על הנשים וכדתנן במשנה שבת ל"א ע"מ ב' על ג' עברות נשים מתות וכו' על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר.

והטעם שהדלקת נר שבת מוטל על הנשים:

- א. לפי שאדם הראשון היה אורו של עולם דכתיב משלי כ' כ"ז נר ד' נשמת אדם, והיא הכשילו בעץ הדעת וכבתה נרו של עולם, לפיכך מצותה בנר של שבת לכפרה על האור שכבתה, כך איתא במדרש ילקוט שמעוני בראשית רמז כ"ג.
- ב. מפני שהן מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית, כך כתב הרמב"ם הלכות שבת פ"ה הל' ג'.

קימ"ל ברמ"א אור"ח סימן רס"ג ס"ק א' האשה ששכחה פעם אחת להדליק, מדלקת כל ימיה עוד נר.

יש לחקור האם גם בזמן שהדליקו בבית את החשמל יש הלכה הנ"ל או דילמא כשהדליקו בבית את החשמל ליכא האי הלכה.

הנה בשו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן ל"ג נשאל לענין אשה ששכחה להדליק נרותיה בליל שבת אבל היה דולק נר האלקטרי אמ נדון זה בכלל האי הלכה ומקום הספק דהא איכא עכ"פ אור בבית שזה עיקר שלום בית.

ומסיק: דנראה דנקרא שכחה לענין זה, דעכ"פ עברה על מצות הדלקת הנר שהיא מצות האשה במיוחד עיין בגמ' שבת ל"א ע"ב במשנה וגמ' שם, וממילא גם במציאות שכתב כבוד תורתו על פי מגן אברהם סימן תרע"ו דנר חנוכה כשמדליקין בפנים עולה משום שלום בית, מכל מקום זה כשאין להם כדי להדליק שניהם נר חנוכה ונר שבת, אבל פשיטא דכשיש כדי שניהם כרגיל, אף על פי שיש אור בבית כנר חנוכה או אור אחר דיש חיוב גמור להדליק, דאלי"כ האיך מברכין כהאי גוונא, וא"כ כשיש חיוב, שוב השכחה נקרא בטול מצוה וראוי שתוסיף נר.

וכן כתב בשו"ת קנין תורה חלק ו' סימן ט' שהואיל שעיקר הדלקת נרות שהוא חובת האשה שכחה קונסים אותה.

וכן כתב בשו"ת ציץ אליעזר חלק כ"א סימן י"א דקונסים אותה, משום דבדרך כלל לא האשה היא שמדלקת אור החשמל בבית כי אם בעל הבית ובני הבית, ואפילו כשהיא מדלקת היא לא

מדלקת בדייקא בזמן הדלקת הנרות, ובודאי לא ביחוד לשם שבת, ואם כן יוצא שלא הדליקה באותו שבת הדלקת הנר לשם שבת כדרוש וכנהוג, ולכן חל עליה שפיר הקנס.

ועוד: כיון שרגילים להדליק נרות שבת מיוחדים לכבוד שבת, יוצא במציאות כשפעם מחסרים מעשות זאת, מרגישים בחוש שחסר העונג שבת והכבוד שבת.

ועוד: כיון שאור חשמל דולק באותו אמת המידה שדולק בכל ימות השבוע, ולא מייחדים אור חשמלי מיוחד לכבוד שבת, המציאות היא שאין בעצם הדלקתו חוש של כבוד שבת ועונג שבת.

בעל שהדליק נרות להבהבם ולהכניס להדלקת אשתו ושכח לכבותם האם קונסים האשה?

איתא ברבי עקיבא אייגר משניות פרק ב' מ"ו על הא דתנן התם במשנה על ג' עבירות נשים מתות בחלה בנדה ובהדלקת הנר, והקשה מדוע לא תנן בנר כמו שכתוב חלה ולא כתוב הפרשת חלה.

ותירץ: מכאן ראייה שחובת האשה הוא רק להדליק, ומצוה על הבעל להכין את נרות השבת לאשתו, ולכן יהבהב אותם וידליקם ואח"כ יכבה אותם כדי שהנרות תהיינה נוחות להדלקה כשהאשה תדליק אותם אח"כ, וכן כתב במש"ב סימן רס"ד ס"ק כ"ח.

הנה בחשוקי חמד שבת ל"א ע"מ ב' חקר באדם שהבהב הנרות והדליק הנרות כשבדעתו היה להכניס לאשתו והוא התכוון לכבותם על מנת שאשתו תדליקם אח"כ בברכה, ושכח לכבותם והאשה נחפזה להדליק נרות שבת אך ראתה שכבר דולקות, היא נצטערה אך השלימה עם זה שכבר הבעל הדליקם ולכן היא לא הדליקה כלום לכבוד שבת, בערב נודעה הטעות, הבעל סיפר לאשתו ששכח מלכבות ונתעוררה השאלה האם לקנוס את האשה שתוסיף כל ימיה נר שהרי לא קיימה לא היא ולא בעלה באותה שבת מצות הדלקת נר.

ומסיק: יתכן שאין לקנוסה כיון דסוף סוף הנרות דלקו, והיה בהם בדיעבד עונג שבת וכבוד שבת, עונג שבת כי הנרות דלקו אמנם לא הודלקו לשם כך אבל למעשה דלקו, וגם כבוד שבת, כי סוף סוף הבעל נתעסק בכבודה של שבת וגם ההכנה לקראת השבת גם היא צורך וכבוד שבת, ולכן אף שלא קיימו בפועל את המצוה בכל זה אין לקונסים, וגם היתה קצת אנוסה שחשבה שבעלה הדליק כבר נר שבת.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי שלמה עבדי גוטמן שליט"א ירושלים

מח"ס דברי שלמה

לרגל שמחת בית צדיקים שמחה הכפולה במעונו של

כ"ק מרחן האדמו"ר מצאנז שליט"א

שמחת הולדת הנכדוה

בת לבנו הרה"ג אברהם שליט"א ובת לבנו הרה"ג מאיר משולם שליט"א
יהא רעוא שמשמחה זו ישפע שפע ברכה והצלחה ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד הגאון רבי שמואל דוד פרידמן שליט"א

מח"ס הנפלאים - שדה צופים - מצווה ועושה - זמירות שיריו וההשין ועוד

לרגל יומא דהלולא רבה של הרה"ק רבי אלימלך מליווענסק ז"ע

בעל הנועם אלימלך

החל בכ"א אדר ת.נ.צ.ב.ה.

יהא רעוא שזכותו של בעל ההילולא יגן עליו ועל בני ביתו להתברך בכל מיולי דמיטב

חולה שיש בו סכנה שיכול לעשות החלול שבת בעצמו

האם מותר לאחרים לחלל עליו השבת?

בפרשתנו ל"ה ב' וביום השביעי יהיה לכם קדש וגוי כל העושה בו מלאכה יומת.

קימ"ל אורי"ח סימן שכ"ח סעיף ב' מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת, והזריז, הרי זה משובח, והשואל, הרי זה שופך דמים.

יש לחקור הא דמותר לאחרים לחלל שבת עבור החולה האם זה רק כשהחולה שיש בו סכנה בעצמו אינו יכול לחלל על עצמו או דילמא אף באופן שיכול החולה לעשות בעצמו מותר לאחרים לחלל שבת עבורו.

הנה באליה רבה ריש סימן שכ"ח כתב וז"ל ואפילו חולה עצמו יכול לעשות ע"י הדחק מותר לבריא לעשותו, משמע מדבריו דהיכא שיכול החולה בעצמו לעשותו שלא ע"י הדחק, אסור לבריא לעשותו בשבילו.

ויש שרצו להביא ראיה שאסור לאחרים לחלל שבת כשהחולה יכול בעצמו: מהא דאיתא ברמ"א סימן שכ"ח סעיף י"ב דבפקוח נפש באפשר ע"י עכו"ם בלי איחור כלל יעשה על ידו ולא ע"י ישראל, א"כ ה"ה הכא כשאפשר ע"י החולה בעצמו אסור לחלל ע"י אחרים.

ובשו"ת נשמת חיים סימן י"ח ס"ק ג' דחה ראיה זו: דשאני התם דיש לעשות באופן שלא יהא שום חילול שבת כלל, דמה שהגוי עושה מלאכה בשביל ישראל הגם שאסור לעשות כן אבל אינו נקרא חלול שבת גמור, אבל אם אי אפשר בלא חילול שבת ע"י ישראל אין שום חילוק כלל איזה ישראל יחלל שבת אם החולה בעצמו או אחרים בשבילו, ולא שייך כלל בזה הא דאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך, דאין כאן חטא כלל, ואדרבה זכות גדול הוא וכדאי שיזכו בו גדולי ישראל וחסידיהם.

וכן כתב בהגהות מהרש"ם הנדפס בספר ארחות חיים ספינקא סימן שכ"ח אות ט"ז בשם תשובות הרדב"ז ח"ד סי' ס"ו וסי' ק"ל דגם באפשר שיעבור החולה בעצמו מותר לאחרים לחלל עבורו כיון דכל אדם חייב להצילו, ולא מחלק בין יכול החולה לעשותו ע"י הדחק דוקא ובין יכול לעשותו שלא ע"י הדחק, אלא בכל ענין מותר לאחרים לחלל שבת עבורו.

וכן משמע להדיא במאירי שמותר לאחרים לחלל שבת חלולה אף באופן שהחולה יכול בעצמו: דהנה איתא בגמ' יומא ס"ו ע"מ ב' שאלו את ר"א כו' מהו להציל את הכבשה כו' מהו להציל את הרועה מן הארי וכו' וכתב שם המאירי שם ד"ה כל וז"ל כל פסידא שבממון אין מחללין עליה את השבת כו' אבל כל שיש בה סכנת נפשות מחללין אפילו יש בה דבר הנראה שלא יהו אחרים צריכים לכך אלא שהמסתכן בעצמו יכול להשתדל בהצלתו בלי עזר אחרים, וזהו ששאלו לר"א מהו להציל כבשה כו' וכששאלוהו על הרועה אמר להם לא שאלתוני אלא על הכבשה, כלומר שעל הרועה אינו כדאי לשאול שהתירה ברור עכ"ל, מבואר שאף שהרועה יכול להציל את עצמו בלי עזר אחרים אינו כדאי אפילו לשאול אם רשאים אחרים להצילו, שהתירו ברור.

וכן משמע בשו"ת חתם סופר אורי"ח סימן פ"ב שהשואל הקשה על הרשב"א, שתירץ קושיית הראשונים למה נשחוט לחולה בשבת

ולא נאכילוהו נבילה, ותירץ הרשב"א משום דנבלה עובר על כל כזית וכזית, והקשה השואל הרי הרשב"א שבת ד' סובר דאין אומרים לאדם חטא אפילו איסורא זוטא כדי שיזכה חבירך זכות גדול וא"כ אמאי נחלל שבת בסקילה שלא יאכל הוא כמה זיתים נבלה, ותירץ החתם סופר אם היה כאן עבירה זוטא או רבא היה מקום לקושיתו, אבל הכא אין עבירה, אדרבה מצות עשה לחלל שבת או לעבור איסורים להחיות נפש ואין חילוק אם החולה מפקח על עצמו או אחר בעבורו כל המפקח מקיים מ"ע, ודוחה שבת כמו המל בשבת אין חילוק אי האב מל או אחר כל הזריז מקיים מ"ע, ולא שייך חטא בשביל שיזכה חבירך רק כגון לשחרר עבדו שיקיים העבד פריה ורביה וכדומה שזה עובר עבירה בשביל זה, אבל הכא אינו עושה בשביל זה אלא בשביל עצמו שמוטל עליו לפקח על עסקי נפש, ולא נחתו הקדמונים לקושיא זו שנאכילוהו נבילות ולא נשחוט מפני שאנחנו השוחטים אלא אפילו היה הוא בעצמו השוחט נמי הוה קשיא להו כיון דדחוייה היא שבת אצל פקוח נפש, הרי דגם החתם סופר נקט בפשיטות שהמחלל שבת עבור חולה לא נקרא שמחלל שבת עבור זה, אלא עושה זה עבור עצמו באשר חיוב מוטל עליו לפקח על עסקי נפש, ושדומה זה לחיוב מילה בשבת אשר כל הזריז בה מקיים מצות עשה, ובמילה בשבת הרי ברור הדבר דגם כשהאב יכול למול בעצמו ואינו רוצה דג"כ מוטל החיוב על כל מי מישראל שיכול למול שימול אותו בשבת, א"כ ה"ה גם לענין לפקח על עסקי נפשו שאחרים יכולים לחלל עליו את השבת אף כשיכול בעצמו.

האם אבן מהר סיני מותר לטלטלה בשבת?

הנה בחשוקי חמד שבת קכה ע"ב נשאל האם אבן מ"הר סיני" האם היא מוקצה בשבת.

ומביא בשם ספר ערבי נחל פרשת שמות שכתב ונודע שצורת סנה נראה בכל אבני ההר ההוא, והועד עליו דבר פלא, שאבן מהר סיני יש בו צורת סנה, ואם ישבר האבן לשנים יש בכל אחד צורת סנה קטן מבראשונה, ואם ישבר לרבעה יש בכל חלק צורת סנה קטן מאד כפי גודל חלק האבן, אבל סנה שלם נמצא בו.

וזה לשון הנרבוני פירוש על מורה נבוכים מאחד הראשונים סוף פרק סו וז"ל דע כי הר סיני העידו עליו שהאבנים הנמצאים בו יצוייר עליהם הסנה, ולכך נקרא ההר ההוא סיני על שם הסנה, כמו שנגלה ה' למשה מתוך הסנה, ואחד מנכבדי ברצלונה מבני חסדאי הביא עמו מהאבנים ההם, והראה לי אחד מתלמידי בני משפחתו, וראיתי בו הסנה מצוייר בתכלית הציור ציור אלקי בגוון מתחלף לגוון האבן, ושברתי האבן לחצאין ונמצא הסנה מצוייר בשטח כל חלק, וכן חלקתי כל חלק לחצאין ונמצא הסנה מצוייר בשטח כל חלק בפנימיותו, וכן פעמים רבות עד תום החלקים כדמות הבטנים, ועדיין הסנה בהם ונפלאתי מזה ושמתתי עליו כי הוא דרך להבין כוונת הרב, והובא בספר מגדל עוז להגאון יעקב עמדין זצ"ל דף קכ ע"ב בית מדות עלית הטבע.

ומסיק: איתא בשו"ע סימן ש"ח סכ"ב דאבן שיחדה לעולם להשתמש בה דבר המותר בשבת, אין היא מוקצה, וא"כ אבן כזו ששמעה על הר סיני את דברות ה' אולי אינה מוקצה, משום שהיא מזומנת ומיוחדת לראות בה נפלאות ה', ואבן זו היא מיוחדת לעולם כדי להראות לכל באי עולם את נפלאות השי"ת ע"י תמונות מרהיבות עין, ואדם מן השורה לא ישתמש בה לדברים אחרים.

מדור משיב כהלכה

א מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהגן סיום מסכת וסיום הש"ס בשותפות. לאחרונה נתעוררה קהילה אחת לארגן סיום הש"ס ביום אחד, ע"י שכשלוש מאות איש נתכנסו למקום אחד וכל אחד למד כעשרה דפין או יותר ביום אחד, ויש לברר האם יש בזה עניין בסיום כזה ששנים לומדים יחד מסכת, והאם סיום כזה מהני לפטור תענית בכורים.

ב מלאכת הוצאה. בשבת דף צב ע"א שנינו במשנה: המוציא בין בימינו בין בשמאלו וכו' שכן משא בני קהת וכו'. א. ולכאורה יש להק' בהא דק"ל, דהמוציא את החי במטה, פטור אף על המטה, שהמטה טפלה לו, (משנה שבת דף צ"ג ע"ב), ועל הוצאת החי לא מתחייב, דהוא מקיל עצמו ונושא עצמו, ולכא' אמאי לא גילף ממשא בני קהת, שהיו נושאים את הארון והארון נשא את עצמו ואת נושאו, וא"כ לגמור מיהא דחייבין גם על נשיאת חי שנושא את עצמו. ב. עוד יש להעיר כיון דק"ל דארון נושא את נושאו, א"כ איך ילפינן ממשא הארון ע"י בני קהת דהמוציא משאו למעלה מ' טפחים חייב, הרי שם בכלל ל"צ להיות חייב מכיון שכח אחר מעורב בו ע"ש.

ג מלאכת כותב. מה יהיה הדין כשחשב לכתוב אות אחת ונמלך וכתב שני אותיות האם יהיה חייב.

ד הריגת רודף בשבת. לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת לה ג' ולמדו חז"ל מכאן דאין הורגים חייבי מיתות ב"ד בשבת, ומ"מ בגמ' בנהדרין ע"ב, מבואר לגבי בא במחורת דרשינן אין לו דמים בין בחול בין בשבת, ומפרש בגמ' דס"ד אומיא דלהוי ככל חייבי מיתות ב"ד דאין הורגים אותם בשבת קמ"ל, וצ"ע מאי ס"ד דלא נהרוג את הבא במחורת, והא יש כאן פקו"נ של הנרדף, ופשיטא דבהצלה אין דנים דין איסור חלול שבת דהא שבת נרתה מפני פקו"נ ואף אם יש איסור חילול שבת למי שהרג חייבי מיתה בשבת, אבל הרודף שבאנו להציל הנרדף פשיטא שיהא מותר דפקו"נ דוחה שבת.

ה בנין ביהמ"ק אינו דוחה שבת. ששת ימים תעשה מלאכה וגו', וברש"י הקדים להם אזהרת שבת לציווי המשכן לומר שלא דוחה שבת, ולכא' קשה דביבמות דף ר' א' ילפינן מקרא דאת שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו שאין בנין ביהמ"ק דוחה שבת, ולמה לא למדו זאת מהסמיכות הזו. עוד קשה היאך היה מקום לחשוב שבנין המקדש ידחה שבת הרי בנין המקדש זו מצות עשה ואילו בחלול שבת עובר בעשה דביום השביעי תשבות ובלאו דלא תעשה כל מלאכה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה.

ו טוית הנשים. בחכמה טו את העזים פרש"י שהיתה אומנות יתרה שטוו מעל גבי העזים, וצ"ב מדוע היה צורך שיטוו ע"ג העזים ולא לאחר גזיתן, מה היה העניין בזה.

ז נוסח הברלה: למה תקנו את ברכת הבשמים ואת ברכת מאורי האש דווקא על הכוס של ההברלה, דאה"נ זה שייך למוצ"ש, אבל מהכ"ת לאמרם דווקא על הכוס, וא"כ מדוע לא הוי הפסק.

ח תלמוד תורה לנשים. כתב הספורנו ולה - אשר צבאו פתח אהל מועד. לשמוע דברי אלהים חיים, כאמרו והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד. ואותן הנשים מאסו עניני תכשיטיהן, והקדישו מראותיהן להורות שאינן צריכות עוד להק' וכו', וצ"ע הרי ק"ל שאסור ללמד תורה לנשים

ט חידה: מהיכן יש להוכיח מפרשתינו האם נהג בדור המדבר תקנת חכמים באשה, שמוזנות תחת מעשה ידיה.

י חידה: מהיכן יש להוכיח מפרשתינו שקנן דרבנן מהני לדאורייתא.

כללי השתתפות

1. כל תשובה בנונה, אפילו לשאלה אחת תובה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה בנונה על כל שאלה, יהיה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תיערך הגרלה בין כל השולחים, הווכח ייבדק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקט מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או

במילל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, ובמ"כ שם וטלפון ועל איזה פרשה השיבו. ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010 בשעות בין הסדרים. השולחים בבתב יד, בפקט, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקט. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. - יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במילל כי כך זה יכנס בעודי לטפר שיצא לאור בעתיד ב"נ.

מדוע צריך מיעוט שתקיעת שופר אינה מלאכה

הרי כל דבר שלא היה במשכן לאו מלאכה?

בפרשתן נסמכה פרשת שבת לפרשת משכן, אנו למדין מלאכת שבת מהמשכן כך מבואר בגמ' שבת מ"ט ע"מ ב', ע"ד ע"מ ב'.

איתא בגמ' שבת ג' ע"ב, ק"י ע"מ ב' וכן ראש השנה כ"ט ע"מ ב' תנא רבי ישמעאל כל מלאכת עבודה לא תעשו, יצאתה תקיעת שופר ורדיית הפת שאינם מלאכה.

יש להקשות: למה לי קרא למעט תקיעה ורדיית הפת, והלא כל האבות מלאכה דחייבים עליהם בשבת, היינו משום דהוו במשכן כדאמרינן בגמ' בכמה דוכתי, ורדיית פת לא הוה במשכן כדאמרינן בגמ' שבת ע"ד ע"מ ב' שבק תנא דידן בישול סמנן דהוה במשכן ונקט אופה בתמיה, אלמא דאפיית פת לא הוה במשכן, ותקיעת שופר נמי לא אשכחן במשכן, ולמפטר מה דלא הוה במשכן לא צריך קרא, אדרבה לחיובי צריכה דתהוי במשכן, כך מקשה הר"ן שבת ג' ע"מ ב', וכן בריטביא שבת ק"י ע"מ ב', וכן במדרש יהונתן בפרשתן, וכן ביום תרועה ראש השנה כ"ט ע"מ ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. פלוגתא דאמוראי הוא בגמ' שבת מ"ט ע"מ ב' איכא מאן דאמר דסבירא ליה מלאכות כנגד עבודת המשכן, ואיכא מ"ד כנגד מלאכה ומלאכתו שבתורה, והך ברייתא דממעט תקיעת שופר ורדיית הפת אתיא כותיה, כך תירץ ביום תרועה ראש השנה כ"ט.

אבל דוחה תרוץ זה: דהתם בגמ' שבת מ"ט ע"מ ב' אמרינן תניא כמ"ד כנגד עבודת המשכן, והויה ליה למימר נמי תניא כמ"ד כנגד מלאכה ומלאכתו מהך ברייתא דאצטריך מיעוטא לתקיעת שופר ורדיית פת, אלמא לא יליף ממשכן.

ב. הא דאמרינן דילף ממשכן, היינו לעשותם אבות, אבל יש מלאכות דלא הוו במשכן ואיקרו תולדות כדאמרינן בגמ' ב"ק ב' דהך דהוה במשכן וחשיבא קרי ליה אב, והך דלא הוה במשכן ולא חשיבא קרי ליה תולדה, וכתבו שם התוס' דלפי גירסא זו צ"ל דלקרותם אב בעי תרתי לטיבותא חדא דהוה במשכן ועוד דהיא מלאכה חשובה, אבל חדא מינייהו הוי תולדה הרי דיש מלאכות דלא הוו במשכן וחייב עליהם וא"כ תקיעת שופר ורדיית הפת כיון דהם דבר חכמה הו"א דהויה מלאכות וחייב עליהם קמ"ל.

אך תימה: דמ"מ מהי תיתי דחייב ברדיית הפת או בתקיעת שופר דאע"ג דהם דבר חכמה וחשובות, צריך למסמכינהו למלאכה אחרת דהויה במשכן ולעשות לאלו תולדות, ותקיעה ורדיית תולדה דמאי נעביד להו, דנראה דאין להם שייכות עם שום מלאכה, ומיהו מתוך דברי התוס' ב"ק ב' משמע דלפי גירסא האחרת לא בעינן תרתי לעשותם אב, אלא כשהיא מלאכה חשובה אף על גב דלא הויה במשכן חשיבא אב, וכ"כ מהריב"ל ח"ב דף קכ"ו שזו היא דעת התוס' איברא דמהרש"ך ז"ל ח"א דף ע"ג דחה דברי מהריב"ל מ"מ פשט דברי התוס' משמע כמהריב"ל ז"ל דאיכא מלאכות דלא הוו במשכן, וכיון שהם חשובות מיקרי אב מלאכה, ועיין בלחם אבירים ריש ב"ק דכתב ב' דרכים בתוס' פירוש מהריב"ל ומהרש"ך, הכלל העולה דלפי גירסא אחת דריש ב"ק מוכח אם המלאכה חשובה אף על גב דלא היתה במשכן קרינן ליה אב כמ"ש מהריב"ל, ולפי"ז אתי שפיר דאיצטריך קרא דכל מלאכת עבודה למעט תקיעת שופר ורדיית פת דחכמה היא ואינה מלאכה, דסד"א דכיון דהם דבר חכמה הם חשובות לעשותם אבות מלאכות אף על גב דלא הוו במשכן, קמ"ל קרא דלא הוו מלאכות אלא חכמה היא ואינה מלאכה.

מכתבים למערכת

האם יש חיוב ללמוד כששוכחים את הלימוד

מה שהבאתם משו"ע הרב שמי ששכחן גדול שלא ילמוד הרבה.

הרה"ג רבי משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים
לכאורה יש להעיר מהא דאיתא בגמ' ע"ז י"ט ע"א לעולם ליגריס איניש ואע"ג
דמשכח, וכתב שם במהרש"א דיליף ליה מסיפא דקרא גרסה נפשי לתאבה
אל משפטך בכל עת והיינו בכל עת אע"ג דמשכח לעתיד וכ"ה בילקוט
דמשכח לעתיד, ובמאירי כתב ולעולם אל יתייאש אדם מן הגירסא אפילו
הוי שכחן ואפילו לא למד כלל אמרו יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, והביאור
בוה כמ"ש במהר"ל דבלימוד התורה אע"פ ששוכח כיון שע"י כך הוא
מתדבק בקב"ה ונקרא בעל תורה, וכן יש לציין דהגר"י סנא ר"י חברון
בקונטרס מצות ת"ת וחלקיה שנדפס בספר אחר האסף עמ' כ"ז תמה על שו"ע הרב, וכתב
והיא חומרא גדולה, כי לפי"ז הרי לא ימצאו רוב הת"ח שבדורינו את ידיהם
ורגליהם בקיום מצות ת"ת, ולדבריו ז"ל כל מה שלומד יותר הם מרבים
בעבירות של לאוין ושכחה על כל דבר מלמודם, לכן מסיק שם שלדעת
הראשונים והם, הרמב"ם, הסמ"ג, הסמ"ק והיראים אין לאו לשכחת דבר
אחד מלימודו ואין עבירה בדבר, ואין הדברים אמורים אלא לשכחה והסרה
מן הלב דברי התורה בכלל, ומצוה מיוחדת של שמירה באה חובת החזרה
והשנון, ולא ממצות ת"ת.

הרה"ג יששכר יהודה שווארץ שליט"א מערכת "יון יש"ר"
יש לציין בזה משי"ב בספר אוצר י"ד החיים לרבי ישכר דב באב"ד, אבד"ק בוסקא, את
תצ"ב וז"ל עיין מדרש שמואל פ"ה שאם אחד יגע בתורה, אפילו אם שכח,
מקבל עליו שכר.

כהו גדול שנקרע לו בגדי כהונה האם יכול לתפור כדי שיחזרו לכשרותם

מה שדנתם בשם אחרונים ככהו גדול שנקרע לו בגדי כהונה האם יכול
לתפור כדי שיחזרו לכשרותם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחוזיקי הדת
נראה להביא ראיה, מהא דאיתא בגמ' שבת ע"ה ע"מ א' קורע על מנת לתפור
במשכן היכן הוה, ומתוך שכן יריעה שנפל בה דרנא קורעין ותפורין עיי"ש
ברש"י, ולמה לא מפרש שכן בגדי כהונה שנפל בו דרנא דקורעין ותפורין,
א"כ משמע דבגדי כהונה שנקרע לא מהני תפירה.

הרה"ג יצחק קסטיקה שליט"א כולל שערי הלכה קרית ספר
נראה להעיר דלפי מה שכתב הרמב"ן בהגהות ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה
קס"ג: דהפיסול של בגדי כהונה הוא מדין מחוסר בגדים שאינו לבוש בהם
במקום הקרע, א"כ אם חזר ותפרן יש לומר דמהני מעשיו כיון דעכשיו הוא
לבוש במקום הקרע.

תגובות אפשר לשלוח עד יום ג' בערב
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש
למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: LEVIBER@GMAIL.COM
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

מדוע מי ששוכח תלמודו מתפלל באתה חונן מה הקשר שכחת התורה להבנת התורה

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא ברש"י עבודה זרה ח' עמוד א' דאם
היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת, דיש להקשות מה הקשר שכחת
התורה להבנת התורה, ותוצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחוזיקי הדת
הגאון רבי דוד לסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א
הרה"ג חיים הירשמן שליט"א בני ברק
הרה"ג יוסף דויטש שליט"א בני ברק
הרה"ג ישראל יאקאב שליט"א כולל עיין בעלזא בית שמש
נראה לתרץ, ע"פ הירוע דכשמבין היטב הלימוד בשכלו על ידי זה זוכר
הלימוד יותר, וכן איתא בפני שקצר מצע שכלו להשיגם בקל ולתפסם
כשנשכחו ממנו דברי תורה מפני שקצר מצע שכלו להשיגם בקל ולתפסם
יפה בשכלו ומוחו וכתונו שלא ישכחו ממנו וכי הרי מבואר מדבריו
דקוצר מצע השכל מלהשיג בקל הדברים בשכלו ומוחו זה גורם שישכח
הלימוד ושפיר מובן השיכות וזכרון הלימוד לברכת אתה חונן.

הרה"ג יונה צב"י רוטנברג שליט"א ירושלים
נראה לבאר דמצינו דענוה ושפלות תלוי בדעת האדם, וכדאיתא בגמ'
סנהדרין מ"ג כל מי שדעתו שפלה וכו', נמצא דבתפילת חונן הדעת מתפללים
על הענוה, והנה מבואר בגמ' פסחים ט"ו דכל המתיהר, אם ת"ח הוא, תלמודו
משתכח ממנו, כעיי"ז מבואר בעוד כמה דוכתי בגמ' תענית ד' סוטה כ"א עירובין נ"ד
הרי דענוה מסוגל לזכרון, ואתי שפיר הא דיש להתפלל על הזכרון בברכת
חונן הדעת, כי זכרון בא מכת שפלות התלוי בדעת.

מדוע אין חיוב לכל אדם בכל יום בבוקר לרחוץ את הרגליים כמו הכהנים מהכזיור

מה שהקשתם בשם שו"ת נודע ביהודה מהורא תניינא אורח חיים סימן ק"מ וכן
הקשה המחצית השקל דלשיטת הרשב"א המבא בית יוסף אר"ח סימן ד' דבבוקר
מברכים על נטילת ידיים משום דנעשים כבריה חדשה וצריכין אנו להודות
ולתקדש בקדושתו ככהו המקדש ידיו בכזיור, דיש להקשות כיון שהוא
דומיא דכזיור, מדוע לא יצטרך גם נטילת רגלים בכל בוקר, ותוצתם.

הרה"ג ישראל מאיר טריצקי שליט"א כולל עטרת שלמה בני ברק
הרה"ג גונן ניומן שליט"א פתח תקוה
יש לציין מה שכתב הבן איש חי תולדות שנה א' א' בשם הרב "יפה שעה" שרוח
רעה שורה בלילה על הידים והרגלים. אך ברגלים נאחזים הקליפות יותר,
ואין לנו כח לדחותם משם בנטילה, ורק הכהנים בזכות המקדש והעבודה היה
להם כח לדחותם גם מן הרגלים, ובערב שבת ברחיצה לכבוד שבת, אנו
מצליחים לדחותם גם מן הרגלים בזכות השבת.

מה שהקשתם מדוע לא נכתב תורה שבעל פה בתוך התורה

מה שהקשתם בשם הגמ' מדוע לא נכתב תורה שבעל פה בתוך התורה
ותוצתם בששה אופנים.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
יש לציין החדושי רבינו קרשקש מוכא בריטבי"א גיטין ס' ע"ב שנותן בזה טעם וז"ל
דברים שבע"פ אי אתה רשאי לאומרם בכתב, משום דכשאינם כתובין, כל
א' וא' מוסרן זה לזה בדקדוק, אבל אם נכתבו ובא ללמוד אותם מתוך
הכתב אינן מדקדקין.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג דוד מאשנסקי שליט"א
ר"מ במאנסי
לרגל שמחת הולדת בנו ני"ו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי הלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב אברהם דוד דוזנגרטן שליט"א
ירושלים
לרגל שמחת נשואי בנו
הבה"ח חיים יצחק עוזר ני"ו
עב"ג תחי' במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי הלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב יעקב הרבסט שליט"א
ירושלים
לרגל שמחת נשואי בתו תחי'
עב"ג הבה"ח יצחק רינגל ני"ו
בן הרב פסח שליט"א במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי הלציו
ויצליח בכל אשר יפנה